

DOI: 10.33310/2518-7813-2020-68-1-133-139

УДК 130.122.

Елеонора КУЧМЕНКО

д. іст.н., проф. Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя,
e-mail: innagek68@gmail.com

Алла КОЗИР

д.пед.н., проф. Національний педагогічний університет ім.М.П.Драгоманова,
Київ, Україна
e-mail: innagek68@gmail.com

ДУХОВНІСТЬ І МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ДОБИ РЕВОЛЮЦІЙНОГО КЛАСИЦИЗМУ (педагогічні студії)

У статті розглядається вплив ідей Просвітництва на світову культуру, зокрема, музичну. У шкільні курси історії введено питання розвитку світової культури і мистецтва. автори статті пропонують своє бачення щодо викладення матеріалу відносно музичного мистецтва. У шкільні курси історії введено питання розвитку світової культури і мистецтва. Учні чітко не уявлятимуть історичної долі народу, якщо не знатимуть його літератури, живопису, музики, архітектури. Знайомлячись з досягненнями людського суспільства в галузі духовної культури, учні дізнаються про видатних митців тієї чи іншої епохи, про характер їхньої творчості, про її значення для народу. На прикладах кращих творів мистецтва вони вчать правильно сприймати й оцінювати художню спадщину і культурні здобутки сучасності. Поступово учні починають розуміти, що розвиток мистецтва зумовлюється особливостями певного історичного періоду, починають усвідомлювати активну роль яку відіграє прогресивне мистецтво в житті суспільства, помічати його зв'язок з передовими ідеями епохи. Невід'ємною частиною історії є духовне життя народу, яке знаходить відображення в кращих творах мистецтва. Талановитий творець мистецтва – це не тільки національне надбання, а світове. Ми добре знаємо, що художнє слово, перелив барв, виразність каменю, гармонія звуків надихають сучасників і передають нащадкам пам'ять серця і душі про наше покоління, про наш час, його турботи і звершення. Учні краще засвоюють культурно-історичні теми, якщо відвідуватимуть музеї, картинні галереї, прослуховуватимуть музичні твори, братимуть участь у проведенні бесід, присвячених окремим художникам чи композиторам, організації літературно – музичних вечорів тощо. У позакласній роботі вчитель доповнює, поглиблює, розширює викладене на уроці про той чи інший вид мистецтва, про того чи іншого митця, стиль, епоху, вчить розуміти мистецькі твори. Подібна організація роботи сприятиме ефективності і якості навчальної і виховної роботи, сприятиме розвитку пізнавальних інтересів учнів і здобуттю ними навичок самостійного пошуку знань. Під впливом просвітителів у літературі і мистецтві XVIII ст. формується новий художній напрям – революційний класицизм. Представники цього напрямку запозичували образи й сюжети для своїх творів з античної історії, але вкладали в них злободенний зміст. Після перемоги французької буржуазної революції 1789 – 1794 рр., яка відкрила період ломки феодалізму і перемоги капіталізму в країнах Європи, наступила епоха піднесення мистецтва буржуазного суспільства. Ми пропонуємо ознайомлювати учнів з питаннями розвитку музичного мистецтва в процесі вивчення всього історичного курсу з таких міркувань: по-перше, передові діячі музичного мистецтва нового часу – це в переважній більшості активні учасники всіх найважливіших подій даного історичного періоду. Знайомство з ними – це знайомство з типовими представниками певної епохи, а через них – з діяльністю окремих видатних історичних діячів; по-друге, передові митці нового часу з реалістичною правдивістю відображали хід історичних подій, очевидцями і учасниками яких вони були. Їхні твори – своєрідні історичні джерела, з яких ми сьогодні черпаємо свої знання про минуле. Отже, твори музичного мистецтва знайомлять учнів з розвитком передових ідей, із світосприйманням і світорозумінням людей певного періоду. Таким чином, культурно-історичний матеріал – це органічна частина загального курсу історії. Він сприяє формуванню світогляду учнівської молоді, готує її до повноцінного, корисного для суспільства життя, виховує особистість. Уроки, відведені програмою на вивчення культурно – історичного процесу в новий час можна провести як узагальнюючі. Під час цих уроків, ознайомлюючи учнів з духовним життям народу в певний історичний період, учитель узагальнює здобуті ними в процесі вивчення конкретного курсу історії знання про його соціально-економічне, політичне і культурне життя. Обов'язково слід врахувати і підсумувати всю ту роботу, яка була присвячена ознайомленню учнів з літературою і мистецтвом на уроках історії. Матеріал уроку легко узгодити з тими знаннями, які учні здобули при вивченні літератури, малювання, музики.

Ключові слова: історія музики, просвітництво, музична творчість, музична культура, духовний світогляд, загальноосвітня школа.

Складність епохи Просвітництва, жорстокість боротьби нового із старим, більш прогресивного з реакційним знаходить відбиток у тогочасній культурі. Художня література, живопис, музика намагаються звільнитися від впливу церкви, скинути з себе її ідеологічні пута. Передові композитори шукають нові музичні форми. Їх більше цікавлять духовний світ людини, її роздуми і переживання. Їх приваблює реальне життя, жива природа, звичайна людина.

Готуючись до уроків, учитель визначає, з якими саме діячами культури і мистецтва і в якому обсязі найдоцільніше ознайомити учнів. Природно, що серед них повинні бути представники найбільш визначних художніх напрямів. Форми, методи і питома вага цього ознайомлення різні. У VIII класі учні вже мають широкі знання з музичного мистецтва. Крім суто спеціальних знань і вмій, вони мають певний багаж і загальноосвітніх знань. Вони володіють основами музичної грамоти, знають види, форми, жанри мистецтва, розбираються в його специфічних засобах виразності. Усе це з успіхом можна використати при аналізі творів мистецтва і на уроках історії.

На уроках музики в молодших і середніх класах учні поступово дізнаються про життєвий і творчий шлях визначних представників вітчизняної і зарубіжної класики. Серед них чільне місце посідають Й.Бах, В.Моцарт, Л.Бетховен та ін., тобто ті композитори, вивчення творчості яких є обов'язковим і на уроках історії. Так, в основу уроку слід покласти ідею організації максимальної активності і самостійності учнів. На уроці широко використовуються знання з історії та інших предметів, наочні посібники тощо. Урок складається з трьох частин. Кожна частина починається коротким вступом учителя, закінчується узагальнюючим висновком. Матеріал про розвиток музичного матеріалу засвоюється шляхом діалогу про життєвий і творчий шлях видатних композиторів, світогляд яких склався під впливом ідей Просвітництва, у процесі якої використовуються один-два невеликих музичних фрагменти з творів – (Й.-С.Бах. Прелюдія та fuga ре-мінор; В.Моцарт. – Арія Фігаро з опери «Весілля Фігаро», Симфонія соль-мінор (фрагмент з першої частини), Фрагмент з «Реквієму»; Л.Бетховен. – Фрагмент з 5-ї симфонії (ч.І), «Егмонт», Апасіоната, Патетична соната (за вибором учителя)).

Вивчення тем з мистецтва слід продовжити в позаурочний час. Зміст і форми позакласної роботи найрізноманітніші: культпоходи до театру, концертного залу, музею чи на художню виставку; перегляд кінофільмів про життя і творчий шлях діячів культури і мистецтва, телепередач і т. ін; прослуховування музичних записів; прове-

дення літературних і музичних вечорів. Нижче подаємо фактичний матеріал, який допоможе вчителю в підготовці до уроку та проведенні позакласних заходів, і деякі методичні рекомендації.

Коли учні починають вивчати тему, яка присвячується розвитку музичного та образотворчого мистецтва в новий час, то слід акцентувати на тому, що її представники відображають період Просвітництва.

Визначний вклад у розвиток світового музичного мистецтва нового часу зробив німецький композитор і музикант Йоганн-Себастьян Бах (1685 – 1750)[7]. Й.Бах – це композитор-новатор, композитор-філософ. Його мелодійні, глибоко хвилюючі твори були наскрізь пройняті любов'ю до народу, турботами про його долю. Всім своїм характером, змістом та ідейним спрямуванням вони значно випереджали свій час і тому не були належно оцінені сучасниками. Засоби виразності, існуючі тоді музичні інструменти не могли передати всю глибину творів Баха. Відчуваючи це, композитор багато працював над удосконаленням інструментів.

Й.Бах був не лише великим композитором, а й неперевершеним музикантом-органістом, віолончелістом тощо. Його виконавська майстерність вражала слухачів. Не визнаючи його творів, нехтуючи ними, тогочасні виразники громадської думки віддавали шану його віртуозній грі на музичних інструментах, особливо органі. Характерною особливістю творчості Й.Баха було те, що він ніколи не задовольнявся досягнутим. Він наполегливо вчився все життя, удосконалюючи свою виконавську майстерність, поглиблюючи знання як композитор. Щоб величний образ Й.Баха піднявся перед учнями з глибин віків на весь свій гігантський зріст, слід коротко розповісти про його життя і творчий шлях.

У політично роздробленій, спустошеній тридцятилітньою війною, культурно відсталій Німеччині музика була привілеєм світських і духовних верств. Світська знать гордувала вітчизняною народною музикою. Вона сліпо схилилася перед усім іноземним, віддавала перевагу часто бездумній, розважальній музиці, підтримувала лише тих німецьких композиторів, які наслідували, нехай навіть бездарні, італійські чи французькі зразки. Так звані покровителі «серйозної» музики, духовні феодалі, розглядали її як служницю релігійного культу і дозволяли виконувати під час богослужіння лише церковні твори – меси, хорали, реквієми тощо. Й.Бах, спадковий музикант, повністю залежав від уподобань високопоставлених меценатів. Вони намагались зламати творчий дух генія, принизити його людську

гідність, перетворити в ремісника. Композитор чинив відчайдушний опір. Для нього музика, художня творчість були змістом життя. Він написав понад 500 музичних композицій світського і духовного змісту. Це невеличкі твори і концерти для органу, віолончелі, клавесина, оркестру. У них широко використано мелодику народних пісень і танцювальної музики, глибоко й правдиво передано почуття людини, відтворено її думи й прагнення. Бах створив кілька ораторій. Крайшою з них є «Страсті за Матвієм». В основу цього твору покладена біблійська легенда про тортури і страту Христа. За сюжетом і формою «Страсті» були релігійною композицією. Але трактовка зображувального, ідейна спрямованість твору вишли за рамки старої легенди і перетворили його в грандіозну народну драму. В живих музичних образах ораторія розповіла про страждання народу, про його мрії, про споконвічну боротьбу добра і зла. Сам композитор не призначав цієї ораторії для церкви. Учні переконуються в цьому, коли дізнаються, що для її виконання потрібен був оркестр із 400 чоловік. Вперше в повному складі оркестру і хору ця ораторія була виконана в 1829 р., тобто через 100 років після написання. Її постановку здійснив видатний німецький композитор Мендельсон. (Ф. Мендельсон-Бартольд (1809-1847) – німецький композитор, музикант, диригент, музичний діяч. Заснував першу в Німеччині консерваторію. Належить до романтичного напрямку в музиці, хоч повністю не відмовився від класичних традицій) [7].

Великий внесок у розвиток світського музичного мистецтва, зокрема оперно-симфонічної музики, зробив австрійський композитор Вольфганг-Амадей Моцарт (1756-1791) [8]. Світле, життєрадісне мистецтво В.Моцарта, незвичайність його біографії хвилюють учнів і надовго залишають в їх душах глибокий слід. В.Моцарт народився в невеликому австрійському місті Зальцбурзі, яке славилось чудовою альпійською природою, старовинною архітектурою і піснями. Батько його був придворним композитором і диригентом у зальцбурзького архієпископа. У маленького Вольфганга рано виявилось музичне обдарування. У три роки хлопчика важко було відірвати від музичного інструмента, і батько змушений був обережно взятися за його навчання. Вольфганг все схоплював на льоту, оволодівав музичною майстерністю без будь-якого напруження. У 6 років він уже артистично грав на клавішних інструментах, майже самотужки оволодів грою на скрипці та органі. Бажаючи звернути увагу громадськості на незвичайний талант сина і тим підготувати ґрунт для його майбутньої музичної кар'єри, батько в 1762 р. повіз шестирічного Мо-

царта в першу концертну подорож по Європі, яка продовжувалася три роки. За цей час Вольфганг відвідав Мюнхен, Відень, Париж, Лондон, Гаагу. Скрізь він виступав з тривалими концертами, вільно імпровізував на задані теми, за бажанням слухачів виконував на музичних інструментах складні вправи. Слава випереджала маленького Моцарта. Столиці європейських держав з нетерпінням чекали його приїзду. Газети були заповнені хвалебними відгуками. Публіка захоплена аплодувала «маленькому музичному чуду». Королівські двори гостинно приймали в себе і пестили геніального хлопчика. Під час своєї першої концертної подорожі В.Моцарт починає створювати самостійні музичні твори – сонати і симфонії. Деякі з них тоді ж були надруковані. Такими ж феєрично-казковими були і подальші концертні поїздки В.Моцарта, особливо поїздка в Італію, яку він здійснив у чотирнадцятирічному віці. Юний музикант і композитор обирається членом двох академій – Булонської і Веронської. Прославлений Міланський театр замовляє йому оперу на героїчну тему – «Мітридат, цар понтійський». Опера пройшла на сцені з великим успіхом. Поступово інтерес до творчості молодого артиста зникає, адже з віком у Моцарта як виконавця і композитора все чіткіше почала виявлятися власна індивідуальність, яскрава творча манера виконання творів, яка сміливо виходила за межі старих традицій і звичних зразків.

Не знайшовши постійної роботи, шістнадцятирічний В.Моцарт повертається в рідний Зальцбург. Наступає похмурий період у його житті – період безправного і приниженого становища домашнього музиканта в деспотичного зальцбурзького архієпископа. Єдиною утіхою для В.Моцарта у цей період є композиторська творчість (у цей час він плідно працював, створюючи симфонії, серенади, концерти, церковну вокальну музику тощо. Всі його музичні твори цих років були спрямовані на те, щоб вийти з-під впливу іноземних традицій, прокласти в музиці свій власний шлях. На противагу віртуозній з технічного боку музиці, але пустій і бездумній за змістом, яка полонила в той час Європу, В.Моцарт прагнув створити легку, граціозну і водночас глибоку, правдиву, близьку до народу музику. Він мріяв про справжню національну оперу. Туга за театром, непереборне бажання писати для нього спонукали Моцарта піти на такий серйозний крок. Він пориває зі своїм залежним становищем, залишає службу в архієпископа, їде до Відня і стає «вільним художником». Духовно розкріпачившись, звільнивши своє мистецтво від опіки «сильних світу цього», В.Моцарт пише геніальні музичні твори різних жанрів і серед них кращі

свої опери – «Весілля Фігаро», «Дон-Жуан», «Чарівна флейта». Творчість Моцарта цих років була пройнята духом епохи. У ній гучно лунали ідеї просвітителів, чувся відгомін французької революції. Мовою звуків композитор доводив, що людям властивий багатий духовний світ і високі прагнення. У своїх операх він вивів цілу галерею сучасників, з їх думками і переживаннями, з усією багатогранністю характерів і складністю соціальних стосунків. Ці опери заклали основи сучасної оперної драматургії. Заслуга В.Моцарта полягає в тому, що він знищив штучні перегородки, які існували раніше між героїчними і комедійними операми, між драматизмом ситуації і піднесеністю людських почуттів, з одного боку, та повсякденністю життя і реальних буденних турбот і переживань звичайної людини.

Закінчуючи розповідь, учитель зазначає, що обраний В.Моцартом життєвий шлях «вільного художника» був надзвичайно важкий. На ньому композитора спіткали вічні турботи про засоби існування, постійна незабезпеченість, жорстока злиденність. Нестатки і непосильна праця рано звели Моцарта в могилу (він помер у 35 років). Геніального композитора поховали в загальній могилі для бідних, і місце його поховання залишилося невідомим. Такий сумний і трагічний кінець цього ніколи не втрачаю чого бадьорості творця життєстверджуючої, радісної, світлої музики.

Творча діяльність Й.Баха, В.Моцарта і багатьох інших композиторів минулого підготувала ґрунт, на якому виросла могутня стихія музики Л.Бетховена – вершина світового музичного мистецтва. Музика Л.Бетховена – монументальна за формою і революційна за змістом. Її живила буремна епоха, в яку творив композитор, надихали ідеї й настрої, що панували в Європі в часи французької буржуазної революції кінця XVIII ст. і в післяреволюційний період. Геніально відтворюючи дух тогочасної дійсності, музика Бетховена разом з тим своїми образами виходила за рамки буржуазних ідеалів, сміливо долала обмеженість поглядів буржуазних революціонерів і піднімалася до мрії про справжнє братерство і свободу.

Розпочинаючи з учнями вивчати творчість Л.Бетховена, слід насамперед спрямувати їх увагу на з'ясування характеру його музики, на розкриття її героїко-революційного змісту, на змалювання титанічного образу самого композитора, людини з незламною волею, невгамовними пристрастями, глибоко філософським мисленням. Людвіг ван Бетховен (1770-1827) народився в сім'ї придворного співака. Його дитинство та юність минули в місті Бонні, тодішній столиці Кельнського кюрфюрства. Зрілість і розквіт тала-

нту наступили в Відні, куди він переїхав на постійне мешкання в 1792 р. [1]. Перша слава до Л.Бетховена прийшла як до віртуозного музиканта і пристрастного імпровізатора. Трохи пізніше столиця Австрійської імперії визнала його як геніального композитора.

Учні повинні усвідомити новаторський характер творчості Л.Бетховена, яка виросла на ґрунті музичного класицизму. Але Л.Бетховен рішуче відмовився від легкого, розважального характеру, який був притаманний основній масі музичних творів цього напрямку. На своє озброєння він взяв з класицизму лише слабкі зародки серйозної музики, розвинувши їх до рівня героїчного жанру. Образно кажучи, коріння творчості Л.Бетховена розвинулось у класицизмі, могутній стовбур і вся крона знаходиться в реалізмі, а окремі гілки сягають романтизму.

Л.Бетховен прагнув своєю музикою реалістично відтворити навколишню дійсність, глибоко й конкретно розкрити багатий внутрішній світ людини. Головною темою його музичних творів була змалювання гострої боротьби героїчної особи і народних мас з деспотизмом і тиранією за свободу і щастя людства. Коротко ця тема може бути висловлена формулою: через боротьбу до перемоги. Твори композитора будувалися на різних контрастах і протиставленнях, на драматичних зіткненнях двох протилежних сил: темної і світлої, добра і зла, страждань і радощів, безвір'я і надії.

Бетховен писав твори різних жанрів. Але головне його надбання – це симфонічна музика, в основу якої він заклав велику ідею і глибоко та всебічно розвивав її. Л.Бетховен примусив повному зазвучати оркестр. Революційний світогляд Л.Бетховена, його вільнолюбство й демократизм з найбільшою силою виявились у 3-ій, 5-ї і 9-ій симфоніях, в увертюрах до трагедії Гете «Егмонт» і до опери «Фіделіо», та в сонаті «Апасіоната». Найбільшою популярністю серед симфоній Бетховена користується 5-та (1805 – 1808). Її ідея коротко може бути висловлена так: від мороку до світла, через боротьбу до перемоги. Музика симфонії відтворює героїчну боротьбу людини з темними силами, які оточують її, змалює наполегливі пошуки серед п'їтьми дороги до світла і щастя. Особливо вражаючою є перша частина симфонії. Вона пройнята зловісною і невмолимою мелодією, про яку сам Бетховен сказав, що так стукає в двері доля. Вищим досягненням бетховенського симфонізму, своєрідним підсумком усієї творчої роботи композитора є його остання, 9-та симфонія (1824 р.). Це великий глибоко філософський і водночас пристрастно-ліричний твір. Історія світової музики ще не знала до того такого монументального за формою і гли-

бокого за змістом твору. Зовсім новим, як для симфонічного жанру, було і введення в нього текстового супроводу. Фіналом симфонії стала покладена на музику «Ода радості» Ф. Шіллера, яка виконувалась оркестром, хором і солістами. Дев'яту симфонію Бетховена, за якою міцно закріпилась назва «Симфонія радості», називають великою соціальною утопією першої половини XIX ст.

Ознайомлення з творчістю Бетховена буде неповним, якщо учні не прослухають хоча б фрагментарно на уроці чи в позаурочний час окремі його музичні твори. Для прослуховування слід обирати лише ті з них, в яких основна ідея виражена чітко і зрозуміло, а музичних образів небагато. Такою, зокрема, є увертюра до трагедії Гете «Егмонт». Трагедія Гете змальовує один з епізодів героїчної боротьби нідерландського народу проти іспанських поневолювачів у XVI ст. Музичний вступ (увертюра) до трагедії створює своєрідний фон, на якому розгортаються події.

На наш погляд, найдоцільніше на уроці прослухати першу частину сонати «Апасіоната», а решту в позаурочний час. Соната «Апасіоната», тобто «Пристрасна», пронизана наскрізь духом самовідданої боротьби, великих людських переживань, трагізм ситуації.

Завершити роботу по ознайомленню учнів з творчістю Л.Бетховена найкраще яскравим зма-

люванням образу самого композитора. Л.Бетховена відзначали неймовірна працездатність, наполегливість, глибока принциповість. Він ніколи не пристосовувався до традицій і пануючих смаків, ніколи не йшов за уподобанням публіки. Коли одного разу йому закинули докір, що його симфонія надто довга, він відповів, що має намір написати нову, яка триватиме годину; тоді ця здаватиметься короткою. Бетховен не погоджувався спрощувати, полегшувати свою музику або дещо переробляти в ній. Він вважав, що акторів і слухачів слід піднімати до найбільших висот музичного мистецтва, а не мистецтво опускати до рівня сучасної виконавської техніки чи звичних публіці шаблонів. Коли композитору було 27 років, він поступово почав втрачати слух. Але хвороба не зломилася його духу. Майже зовсім глухий, він продовжував працювати, створюючи все нові й нові шедеври.

Таким чином, слід зробити наступні висновки, що дана тема з історії музичної культури часів становлення ідей просвітництва та їх подальшого історичного розвитку дає надзвичайно багатий матеріал для кращого розуміння учнями тієї епохи і подальшого розвитку не лише європейської музичної культури, а усієї світової музичної спадщини, яка є класичним підґрунтям і для сучасної культури.

Список використаних джерел

1. Альшванг А. Бетховен. Очерк жизни и творчества. / А. Альшванг. – М., 1966. – С. 283.
2. Кучменко Е. М. Художня освіта – головна мета гуманістично зорієнтованої загальноосвітньої парадигми / Е. М. Кучменко. // Сучасна мистецька освіта III міжнародні науково-практичні читання пам'яті А.Авдієвського: матеріали науково-практичної конференції.-К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2019.- С.55-61.
3. Козир А.В., Кучменко Е.М. Педагогічна складова безперервної освіти викладача мистецьких дисциплін / А.В. Козир, Е. М. Кучменко. // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського: Педагогічні науки. – №1(56). – Миколаїв: МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2017. – С.80-85.
4. Кучменко Е.М., Мельничук Т.Ф. Культурологія. Історія світової культури. / Е. М. Кучменко, Т.Ф. Мельничук. Навчальний посібник, 2-ге видання (доповн.).- К.: НАКККіМ, 2014.-480 с.
5. Кучменко Е.М. Специфіка професійного розвитку викладачів музичних дисциплін / Е.М. Кучменко. // Гуманістичні орієнтири мистецької освіти // VII Міжнародна науково-практична конференція. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2017.- С.23-26.
6. Кучменко Е.М. Міжкультурне виховання – міжкультурна взаємодія людських цінностей (історіографічний огляд). / Кучменко Е.М. // Література та культура Полісся. / Збірник наукових праць. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя., Випуск 87. Серія «Історичні науки», №7. / Е.М. Кучменко.- Ніжин, 2017. – С. 223-232.
7. Оржеховская Ф. М. Себастьян Бах. / Ф. М. Оржеховская. – М., 1960. – С. 173 – 180.
8. История зарубежной музыки / Конен В. Вып. 3, изд. 6. – М.: Музыка, 1984. – С. 24-113; 434-505.

References

1. Alshvanh A. Bethhoven. Ocherk zhyzny y tvorchestva. / A. Alshvanh. – M., 1966. – S. 283.
2. Kuchmenko E. M. Khudozhnya osvita – holovna meta humanistychno zoriyentovanoi zahalnoosvitnoyi paradyhmy / E. M. Kuchmenko. // Suchasna mystetska osvita III mizhnarodnyi naukovo-praktychni chytannya pamyati A.Avdievskoho: materialy naukovo-praktychnoyi konferentsiyi.-K.: NPU imeni M.P.Drahomanova, 2019.- S.55-61.
3. Kozyr A.V., Kuchmenko E.M. Pedagogichna skladova bezpererвної osvity vykladacha mystetskykh dystsyplin / A.V. Kozyr, E. M. Kuchmenko. // Naukovyy visnyk Mykolayivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O.Sukhomlynskoho: Pedagogichni nauky. – №1(56). – Mykolayiv: MNU imeni V.O.Sukhomlynskoho, 2017. – С.80-85.
4. Kuchmenko E.M., Melnychuk T.F. Kulturolohiya. Istoriya svitovoyi kultury. / E. M. Kuchmenko, T.F. Melnychuk. Navchalnyy posibnyk, 2-he vydannya (dopovn.).- K.: NAKKKiM, 2014.-480 s.
5. Kuchmenko E.M. Spetsyfika profesiynoho rozvytku vykladachiv muzychnykh dystsyplin / E.M. Kuchmenko. // Humanistychni oriyentyry mystetskoyi osvity // VII Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiya. – K.: NPU imeni M.P.Drahomanova, 2017.- S.23-26.

6. Kuchmenko E.M. Mizhkulturne vykhovannya – mizhkulturna vzayemodiya lyudskykh tsinnostey (istoriohrafichnyy ohlyad). / Kuchmenko E.M. // Literatura ta kultura Polissya. / Zbirnyk naukovykh prats'. Nizhyn's'kyi derzhavnyi universytet imeni Mykoly Hoholya., Vypusk 87. Seriya «Istorychni nauky», №7. / E.M. Kuchmenko.- Nizhyn, 2017. – S. 223-232.
7. Orzhekhovskaya F. M. Sebastyan Bakh. / F. M. Orzhekhovskaya. – М., 1960. – S. 173 – 180. 8. Ystoryya zarubezhnoy muzyky / Konen V. Vyp. 3, yzd. 6. – М.: Muzyka, 1984. – S. 24-113; 434-505.

Елеонора Кучменко, Алла Козыр. Духовность и музыкальная культура эпохи революционного классицизма (педагогические студии)

В статье рассматривается влияние идей Просвещения на мировую культуру, в частности, музыкальную. В школьные курсы истории введено вопросы развития мировой культуры и искусства. Авторы статьи предлагают свое видение изложения материала относительно музыкального искусства. В школьные курсы истории введено вопросы развития мировой культуры и искусства. Знакомясь с достижениями человеческого общества в области духовной культуры, учащиеся узнают о выдающихся художниках той или иной эпохи, о характере их творчества. На примерах лучших произведений искусства они учатся правильно воспринимать и оценивать художественное наследие и культурные достижения современности. Учащиеся лучше усвоят культурно-исторические темы, если будут посещать музеи, картинные галереи, прослушивать музыкальные произведения, участвовать в проведении бесед, посвященных отдельным художникам или композиторам и тому подобное. Под влиянием просветителей в литературе и искусстве XVIII века. формируется новое художественное направление – революционный классицизм. Представители этого направления заимствовали образы и сюжеты для своих произведений из античной истории, но вкладывали в них злободневный смысл. Мы предлагаем знакомить учеников с вопросами развития музыкального искусства в процессе изучения всего исторического курса. Таким образом, культурно-исторический материал – это органическая часть общего курса истории. Он способствует формированию мировоззрения учащейся молодежи, готовит ее к полноценной, полезной для общества жизни, воспитывает личность Уроки, отведенные программой на изучение культурно-исторического процесса в новое время можно провести как обобщающие. Во время этих уроков, знакомя учеников с духовной жизнью народа в определенный исторический период, учитель обобщает полученные ими в процессе изучения конкретного курса истории знания о его социально-экономическое, политическое и культурное жизни. Обязательно следует учесть и подытожить всю ту работу, которая была посвящена ознакомлению учащихся с литературой и искусством на уроках истории. Материал урока легко согласовать с теми знаниями, которые учащиеся получили при изучении литературы, рисования, музыки.

Ключевые слова: история музыки, просвещение, музыкальное творчество, музыкальная культура, духовное мировоззрение, общеобразовательная школа.

Eleonora Kuchmenko, Alla Kozyr, Spirituality and musical culture of the revolutionary classicism (pedagogical studios)

The article is dedicated to study of impact of Enlightenment ideas on world culture, in particular, music. The issues of the development of world culture and art have been introduced in school history courses. The authors of the article offer their views on teaching material in relation to music.

The issues of the development of world culture and art have been introduced in school history courses. The students will not clearly represent the historical fate of the people unless they know their literature, painting, music, architecture. Acquainted with the achievements of human society in the field of spiritual culture, students learn about the outstanding artists of one era or another, the nature of their creativity, its importance to the people. Using examples of the finest works of art, they learn to properly perceive and appreciate the artistic heritage and cultural achievements of the present. Gradually, students begin to understand that the development of art is predetermined by features of a certain historical period; they become aware of the active role played by progressive art in society, to notice its connection with advanced ideas of the era.

An integral part of history is the spiritual life of the people, which is reflected in the finest works of art. A talented work of art is not only a national asset, but also a world asset. We are well aware that the artistic word, the overflow of colors, the expressiveness of stone, and the harmony of sounds inspire contemporaries and convey to the descendants the memories of the heart and soul of our generation, of our time, its anxieties and accomplishments. Students will be better acquainted with cultural and historical topics by visiting museums, art galleries, listening to musical works, participating in talks devoted to individual artists or composers, organizing literary and musical evenings and more. In extracurricular work, the teacher complements, deepens, expands on the lesson about this or that kind of art, about an artist, style, epoch, and teaches to understand works of art. Such organization of work will promote efficiency and quality of educational and educational work, will promote development of cognitive interests of students and acquisition of skills of independent acquisition of knowledge under the influence of the Enlightenment in the literature and art of the eighteenth century. A new artistic direction is emerging – revolutionary classicism. Representatives of this area borrowed images and plots for their works from ancient history, but put into them a topical content. After the victory of the French bourgeois revolution of 1789 – 1794, which opened the period of the collapse of feudalism and the victory of capitalism in the countries of Europe, the era of the rise of the art of bourgeois society has come.

We propose to introduce students to the development of musical art in the process of studying the whole history course for the following reasons. First, the leading figures of modern-day musical art are, for the most part, active participants in all the major events of this historical period. Acquaintance with them is an acquaintance with the typical representatives of a certain era, and through them – with the activities of certain prominent historical figures. Secondly, the foremost artists of modern times, with realistic truthfulness, reflected the course of historical events that they were witnesses and participants of their works are the original historical sources from which we draw our knowledge of the past today. Thus, the works of musical art acquaint students with the development of advanced ideas, with the worldview and outlook of people of a certain period.

Thus, cultural and historical material is an organic part of the general history course. It contributes to the formation of the outlook of the student youth, prepares it for a full and useful life for the society, and educates the person. During these lessons, as he introduces the students to the spiritual life of the people in a particular historical period, the teacher generalizes the lessons they have learned in the course of learning a particular course of history about their socio-economic, political and cultural life.

Be sure to take into account and summarize all the work that has been done to familiarize students with literature and the arts in history lessons. The material of the lesson is easy to reconcile with the knowledge that the students have gained in studying literature, drawing, and singing.

Keywords: music history, education, musical creativity, musical culture, spiritual outlook, school.